

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGY ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITYTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№2, 75-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№2, 75-том
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№2, том 75
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№2, 75 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№2, 75-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редактор:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№2, том 75, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редактор:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,

+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№2, 75 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Editor-in-Chief:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ермай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Тәрәлі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилра Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор

Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) Н = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) Н = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) Н = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumaberdievna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyeva, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі.....14

Әдебиеттану

<i>Әзібаева Б.У.</i> «Қазақтың киіз үйі» заттық коды: генезисі мен семантикасы.....	17
<i>Керим Ш., Жеменей И.</i> Әбу Насыр Мұбашшир ат-Таразидің «Йадгар Зандан на айней жаһан» («Түрме естелігі немесе әлем айнасы») атты мәснәуі.....	33
<i>Орда Г.Ж.</i> Қазіргі қазақ балалар поэзиясындағы дәстүр ұласуы.....	48
<i>Хамраев Ә.Т., Шагимолдина М.О.</i> Тәуелсіздік дәуіріндегі қазақ әдебиеті әзірбайжан тілінде.....	64
<i>Кенбаева А.З., Пангереев А.Ш., Мамбетова Г.Ж.</i> Қарақалпақтың «Ер Зийуар» эпосындағы топонимдерді зерттеу.....	72
<i>Медеубек С.</i> Ұлттық ойындардың әлеуметтік-психологиялық астары.....	82
<i>Ханкей Е.</i> «Абай жолы» роман-эпопеясының «Қайтқанда» тарауының текстологиясы (қолжазба мен жарияланымдары бойынша).....	93
<i>Абилхамитқызы Р., Бегалиева Л.Б.</i> Түркі әлеміндегі періштенің көркем бейнесі: кеше және бүгін.....	104
<i>Қоштаева Г.Қ., Челик Я.</i> Сиди Ахмедтің «Ташұкнама» дастаны түркі тілінде жазылған жәдігер.....	117
<i>Ахметова А.М., Ахметова Г.М.</i> Әлихан Жақсылық шығармашылығындағы адам мен әлем интерпретациясы.....	129
<i>Кенжебекова Г.Ж., Сманов Б.Ө., Сөйлемез О.М.</i> Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясындағы Абайдың діни бейнесі.....	143
<i>Искакова Г.Ж., Рыспаева Д.С., Ахметова Г.С.</i> Фольклор мәтіндерін аударудағы теориялық және практикалық мәселелер.....	151
<i>Болатова Г.Ж., Мұхаметқали А.А.</i> Философиялық прозадағы интермәтіннің экспрессивтік қызметі (Б.Момышұлы «След птицы в небе» романының негізінде).....	166
<i>Татиев Е.Е., Саркулова М.Ұ., Мухамедиева А.Б., Татиева М.Е.</i> Қазақтың «Ұмай» мифтік әңгімесіне психоталдау.....	176
<i>Салтақова Ж.Т., Қоспазарова Ә.К.</i> Қазақ эпостарының шежірелік сипаты.....	184
<i>Мұрсалимова Н.М., Сманова Е.А.</i> Жетісу ақындар айтысының жиналу тарихы (қолжазбалар негізінде).....	193
<i>Оралбек А.</i> Халық ақыны Әбдіғали Сариевтің әдеби мұрасы.....	201
<i>Мұрсал А.</i> Ахметолла Қалиұлының «Арда алтай» романындағы психологизм.....	209
<i>Жолдыбай О.</i> Ойын-сауық ойындары: эволюция және заманауи көрініс.....	220
<i>Абилдаева Қ.Н., Абишева Н.М., Тәжібаева Ш.А.</i> Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» повесін оқыту.....	231

Мәдениеттану

<i>Жанғужинова М.Е., Ербол А.Е., Құмарғалиева Н.Р.</i> Сахналық костюм-креативті индустрия жағдайында сценографияның тәрбиелік құралы ретінде.....	241
<i>Жумасеитова Г.Т., Мосиенко Д.М., Поваляшко Г.Н., Саитова Г.Ю.</i> Қазақстандық балет өзін-өзі ұлттық анықтау ізденісінің ретроспективасында.....	259
<i>Бекмағамбетова Ж.А., Бегалинова Г.А.</i> Шығармашылық индустрия жағдайындағы Қазақстанның қазіргі кезеңіндегі музыкалық өнер.....	272
<i>Қамзабекұлы О., Ахманов С.М., Рахымжанов Е.Т.</i> Актердің қалыптасу жолындағы сахна тілінің маңызы.....	283
<i>Әбікенов Ж.О., Енсейева В.Т.</i> Пандемия жағдайының азаматтардың мәдениетіне әсері.....	294
<i>Құрманбай Ұ.П., Ескендіров Н.Р.</i> Қазақ театрындағы бүгінгі басқару үлгісі.....	308

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРАВЕДЕНИЕ

<i>Азибаева Б.У.</i> Предметный код культуры «Казахская юрта»: генезис и семантика.....	17
<i>Керим Ш., Жеменей И.</i> Маснави ученого-богослова Абу Насир Мубашшира ат-Тарази «Ядгар Зандан иа айней джахан» (Память о тюрьме или зеркало мира).....	33
<i>Орда Г.Ж.</i> Продолжение традиций в современной казахской детской поэзии.....	48
<i>Хамраев А.Т., Шагимолдина М.О.</i> Казахская литература эпохи независимости на азербайджанском языке.....	64
<i>Кенбаева А.З. Пангереев А.Ш. Мамбетова Г.Ж.</i> Изучение топонимов в каракалпакском героическом эпосе «Ер Зийуар».....	72
<i>Медеубек С.М.</i> Социально-психологические основы национальных игр.....	82
<i>Ханкей Е.</i> Текстология главы «Возвращение» романа-эпоса «Абай жолы» (по рукописи и публикациям).....	93
<i>Абилхамитқызы Р., Безалиева Л.Б.</i> Художественный образ ангела в тюркском мире: вчера и сегодня...104	
<i>Коштаева Г., Челик Я.</i> Эпос Сиди Ахмеда "Ташукнама", написанный на тюркском языке.....	117
<i>Ахметова А.М., Ахметова Г.М.</i> Интерпретация человека и мира в творчестве Алихана Жаксылыка..	129
<i>Кенжебекова Г.Ж., Сманов Б.У., Соилемез О.</i> Религиозный образ Абая в романе-эпопее М. Ауэзова "Путь Абая".....	143
<i>Искакова Г.Ж., Рыспаева Д.С., Ахметова Г.С.</i> Теоретические и практические проблемы перевода фольклорных текстов.....	151
<i>Болатова Г.Ж., Мұхаметқали А.А.</i> Экспрессивная функция интертекста в философской прозе (по роману «След птицы в небе» Б. Момышулы).....	166
<i>Татиев Е.Е., Саркулова М.У., Мухамедиева А.Б., Татиева М.Е.</i> Психоанализ казахского мифического рассказа «Умай».....	176
<i>Салтакова Ж.Т., Коспагарова А.К.</i> Генеологический характер казахского эпоса.....	184
<i>Мурсалимова Н.М., Сманова Е.А.</i> История сбора айтыс состязании акынов Жетысу (на основе материалов рукописей).....	193
<i>Оралбек А.</i> Литературное наследие народного поэта Абдигали Сариева.....	201
<i>Мурсал А., Танжарикова А.В.</i> Психологизм в романе Ахметолла Калнулы «Арда Алтай».....	209
<i>Жолдыбаев О.М.</i> Развлекательные игры: эволюция и современный взгляд.....	220
<i>Абилдаева К.Н., Абишева Н.М., Тажибаева Ш.А.</i> Изучение повести Эрнеста Хемингуэя «Старик и море».....	231

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

<i>Жангужинова М.Е., Ербол А.Е., Кумаргалиева Н.Р.</i> Сценический костюм – как воспитательный инструмент сценографии в условиях креативной индустрии.....	241
<i>Жумасейтова Г.Т., Мосиенко Д.М., Поваляшко Г.Н., Саитова Г.Ю.</i> Казахстанский балет в ретроспективе поиска национальной самоидентификации.....	259
<i>Бекмагамбетова Ж.А., Бегалинова Г.А.</i> Музыкальное искусство на современном этапе Казахстана в условиях креативной индустрии.....	272
<i>Камзабекович О., Ахманов С.М., Рахымжанов Е.Т.</i> Значимость сценической речи в становлении актера.....	283
<i>Абикенов Ж.О., Енсеева В.Т.</i> Влияние пандемической ситуации на культуру граждан.....	294
<i>Курманбай У.П., Ескендиоров Н.Р.</i> Нынешняя модель управления в казахском театре.....	308

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

<i>Azibayeva B.Y.</i> The subject code of the "Azakh yurt" culture: genesis and semantics.....	17
<i>Kerim Sh., Zhemenev I.</i> Masnavi of scholar-theologian Abu Nasir Mubashir at-Tarazi "Yadgar Zandan ia Aynei Jahan" (Memory of the Prison or the Mirror of the World).....	33
<i>Orda G.Zh.</i> Continuation of traditions in modern Kazakh children's poetry.....	48
<i>Khamraev A.T., Shagimoldina M.O.</i> Kazakh literature of the independence era in the azerbaijani language.....	64
<i>Kenbayeva A.Z., Pangereyev A.Sh., Mambetova G.Zh.</i> The study of place names in the karakalpak heroic epos "Yer ziyuar".....	72
<i>Medeubek S.M.</i> Socio-psychological background of national games.....	82
<i>Khankey Y.</i> Textology of the chapter "Return" of the epic novel "Abai Joli" (according to my manuscript and publication).....	93
<i>Abilkhamitkyzy R., Begaliev L.B.</i> The artistic image of an angel in the Turkic world: yesterday and today....	104
<i>Koshtayeva G., Çelik Y.</i> Sidi ahmed's epic "tashuknama" written in turkic language.....	117
<i>Akhmetova A.M., Akhmetova G.M.</i> Interpretation of Man and the World in the Creativity of Alikhan Zhaksylyk.....	129
<i>Kenzhebekova G.Zh., Smanov B.O., Soylemez O.</i> The religious image of Abai in the epic novel by M. Auezov "The way of Abai".....	143
<i>Iskakova G.Zh., Ryspaeva D.S., Akhmetova G.S.</i> Theoretical and practical problems of translation of folk texts.....	151
<i>Bolatova G.Zh., Mukhametkali A.A.</i> Expressive function of intertextuality in the philosophical prose (based on the novel «Sled ptici v nebe» by B.Momyshuly).....	166
<i>Tatiev E.E., Sarkulova M.U., Kenispaev Zh.K., Mukhamedieva A.B., Tatieva M.E.</i> Psychoanalysis of the kazakh mythical story «Umai».....	176
<i>Saltakova Zh.T., Kospagarova A.K.</i> Geneological character of the kazakh epos.....	184
<i>Mursalimova N.M., Smanova E.A.</i> History of the aitys collection by Zhetysu akyns (based on the manuscript).....	193
<i>Oralbek A.</i> The literary heritage of the folk poet Abdigali Sariyev.....	201
<i>Mursal A., Tanzharykhova A.B.</i> Psychologism in Akhmetoll Kaliula's novel "Arda Altai".....	209
<i>Zholdybaev O.M.</i> Entertainment games: evolution and modern look.....	220
<i>Abildayeva K., Abisheva N., Tazhibaeva Sh.</i> Study of Ernest Hemingway's novel "The Old Man and the Sea".....	231

CULTURAL STUDIES

<i>Zhanguzhinova M.Ye., Yerbol A.Ye., Kumargaliev N.R.</i> Stage costume - as an educational tool of scenography in the conditions of the creative industry.....	241
<i>Zhumaseitova G.T., Mosienko D.M., Povalyashko G.N., Saitova G.Y.</i> Kazakh ballet in the retrospective of the search for national identity.....	259
<i>Bekmagambetova Zh.A., Begalinova G.A.</i> Musical art at the present stage of Kazakhstan the conditions of the creative industry.....	272
<i>Khamzabekuly O., Akhmanov S.M., Rakhymzhanov E.T.</i> The role of stage language in the development of an actor.....	283
<i>Abikenov Zh.O., Yenseyeva V.T.</i> The impact of the pandemic on the culture of citizens.....	294
<i>Kurmanbay U.P., Eskendirov N.R.</i> The current management model in the kazakh theater.....	308

FTAMP 18.45.01

<https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.2-26>

Құрманбай Ұ.П.^{1*}, Ескендиров Н.Р.²

*Т.Қ. Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы,
Алматы, Қазақстан.¹*

Қазақ ұлттық өнер университеті, Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан.²

E-mail: ulzhan.kurmanbay@bk.ru, Naka_oner@mail.ru

ORCID: 0000-0002-9069-3968, 0000-0003-4303-8685

ҚАЗАҚ ТЕАТРЫНДАҒЫ БҮГІНГІ БАСҚАРУ ҮЛГІСІ

Аңдатпа. Бүгінгі таңда өнердің қай саласында болмасын менеджменттің маңыздылығы күшейіп келеді. Әлемдік өнертануда менеджмент пен маркетинг перспективалық құбылыс ретінде аса маңызды зерттеу тақырыбына айналып отыр. Соның ішінде әрдайым түрленіп отыратын театр өнері де заманауи басқару жүйесіне сәйкес даму жолына түсті. Бұл мақалада театр өнерін басқарудың ортақ әдістерін пайдалану мүмкіндігі зерттелген. Отандық театрда маркетингтік белсенділіктің бұрыннан болғандығы, оның қазақ театрының құрылуымен бірге дамып отырғаны қарастырылды. Нақтылап айтқанда, ұлттық драматургияны дамыту, репертуарлық саясатты күшейту, қойылымдардың көркемдік деңгейін жоғарлатып көрермендерді театрға тарту жұмыстары үздіксіз жүргізіліп келеді. Отандық театрды дамытудың өзіндік басқару жүйесі қалыптасып, қазіргі күнге дейін жалғасып жатқаны сарапқа салынды. Сонымен қоса, бүгінгі заман талабына сәйкес қазақ театр менеджерлерінің ұстанымдары мен тиімді әдістері салыстырмалы талданды. Заманауи мемлекеттік театрларды дамыту үшін кәсіби басқару жүйесін енгізу қажеттігі мен театр қызметінің ерекшеліктеріне байланысты ортақ басқару әдістерін жаңарту керектігі сараланды. Театрларда нақты жобаларды қамтамасыз ету мақсатында жұмыс істей алатын кәсіби менеджерлердің болмауынан қазақ театр өнерінің бүгінгі әлемдік театр үрдісіне ілесе алмау себептері де анықталды. Сондықтан да, театр қызметін жоспарлау оның даму мақсаттарын, міндеттері мен оларды жүзеге асыру құралдарын жетілдіру қажеттігі алға тартылды. Шығармашылық өнімді тиімді сату мақсатында алдын ала маркетингтік жұмысты жандандыру, шығармашылық ұйымдастыру жұмыстарын бекіту, қаржыландыру көздерін іздеу, спектакль жарнамасын жасауды күшейту, театрға көрермендер тарту мәселелерімен тікелей театр менеджерлері айналыспайынша театр жұмысының алға баспайтынына теориялық талдау жасалды.

Кілт сөздер: театр, театр менеджері, маркетинг, спектакль, жүйе, маман.

Кіріспе. Театр – көрермендердің рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру және қалыптастыру, адамды адамгершілік, ақыл-ой және көркемдік жағынан жетілдіре алатын мәдениет орны. Күн сайын қарыштап дамып отырған заманмен бірге театр өнері де түрленіп, дамып келеді. Театр дамуының қазіргі кезеңі театр жобасын жоспарлау мен басқарудың жаңа формасын талап етеді. Бұл мемлекеттік және жеке театрларда шығармашылық, материалдық қойылым кешенін оңтайландыру үшін маңызды.

Көрерменнің аздығы, актерлердің айлығының кешіктірілуі, сыйақылардың аздығы немесе мүлдем болмауы, қойылым жайлы теріс пікірлер – мұның барлығы театр маркетингінің құралдарын дұрыс пайдаланбаудың нәтижесі екендігі белгілі. Өмірдегі барлық жаңа құбылыстың өз бастаулары бар. Қазақ театры үшін маркетинг ХХІ ғасырдың басқару технологиясы ретінде біздің тәжірибемізге енді ғана келе жатқан іргелі жаңалық деп айта аламыз. Бірақ отандық театрда маркетингтік белсенділік әрқашан болды, ол қазақ театрының құрылуымен бірге дамып отырды. Себебі,

кез келген басшының театр басқаруда өз ұстанымдары мен саясаты болады. Тарих парактарынан білетініміз кәсіби деңгейге ұмтылған қазақ театры әр кезеңде де ерекше стратегияны талап етті. Қазақ драматургиясын, көрермендерін қалыптастыруға, репертуарлық саясатты қолға алуға тырысты, әр театр өзіндік баға саясатын жүргізді және осы сынды өзге де жұмыстар әлі күнге дейін бірізділігін сақтап, өзектілігін жоғалтпай келеді. Қалыптасқан отандық әдістерді зерттей келе, осы уақытқа дейін сақталған ортақ жүйені менгерудің маңызын түсінеміз.

Материалдар мен әдістер. Театрға маркетинг бөлімінің қажеттігі туралы ресейлік ғалым Елена Левшина: «В театральном деле нельзя не заниматься маркетингом. Сколько существует театр, столько существуют различные формы маркетинга, только раньше мы этот термин не употребляли. И сегодня дело не в том, что надо заняться маркетингом, а в том, чтобы выстроить маркетинговую работу в систему и сделать ее эффективной», – деп ойын білдірген (Левшина, 2008: 345). Яғни, осы пікірге жүгінсек театр менеджменті тұрғысынан театр басшылығының міндеті: көрермен жинау, жарнамалық және маркетингтік шығындарды азайту, театрдың фестивальдерге қатысу мүмкіндігін арттыру, билеттерді тиімдірек бөлу және көрермендермен тұрақты байланыс ұстау болып табылады.

Менеджмент – жалпы және ерекше белгілері бар адам қызметінің түрі. Ортақ белгілер өркениеттің даму кезеңдерін, ғылыми-техникалық прогрестің деңгейін көрсетеді және әртүрлі ғылыми көзқарастарда сипатталады. Ерекше белгілер ұлттық-тарихи ерекшеліктерді, географиялық жағдайларды, әлеуметтік-экономикалық қатынастар деңгейін, мәдениетті көрсетеді. Сондықтан жалпы менеджмент ұғымы ғана емес, сонымен бірге американдық, жапондық, ресейлік сынды басқару модельдерінің бар екендігін түсінуіміз қажет. «The process of cultural management establishes the formal boundaries of creative activity, its directions and priorities, determines the degree of influence of various social subjects on the processes taking place in the cultural life of society, and affects relationship of participants in the cultural process», - деп мәдениет менеджментіне сипаттама берілген (Имае, Қалибаева, 2021: 111). Демек, мәдениетті басқару процесі оны бағыттары мен басымдықтарын белгілеп, қоғамның мәдени өмірінде болып жатқан процестерге әртүрлі әлеуметтік субъектілердің әсер ету дәрежесін анықтайтынын және мәдени процеске қатысушылардың қарым-қатынасына әсер ететіндігін ескеру қажет. Театр әлемі де дәл сол секілді қоршаған ортаға байланысты басқаруды талап етеді.

Қазақстан театр өнерін дамытуда көршілес Ресей мемлекетінің әдістеріне жүгініп отырды. Мақаланың жазылу барысында ресейлік ғалымдарға басымдық беріліп, шығармашылықты ұйымдастырудың теориялық және әдістемелік аспектілері, театр ұйымдарының қызметі Г.Г.Дадамян, Е.А.Левшина, А.Князева, И.Овчинников, С. Аффельбаум, Е.Симурзина, А.Ю.Фокин сынды және т.б. ғалымдардың еңбектері жан-жақты қамтылған.

Қазақстандық театр менеджерлерінің бүгінгі белсенді әрі кәсіби шығармашылық қызметін белгілі театртанушы С.Д. Қабдиева былайша бағалаған: «Театры есть в крупных городах и во всех областных центрах. Большинство из них находится в подчинении местных акиматов. Коллективы все разные, однако у них много схожих проблем, решение которых зависит от профессионализма руководства. В настоящее

время именно директора театров представляют наиболее активную, профессиональную, креативную когорту в театральном сообществе страны» (Кабдиева, 2021: 85). Зерттеу жұмысында театртанушы атап көрсеткен Я.В. Горельников – Ф.М. Достоевский атындағы мемлекеттік орыс драма театрының директоры (Семей қ.), Е.Т. Жусасбек – М. Әуезов атындағы Қазақ Ұлттық академиялық драма театрының директоры (Алматы қ.), Ю.А. Якушев – М.Лермонтов атындағы Ұлттық академиялық орыс драма театрының директоры (Алматы қ.), В.В. Дроздецкий – Теміртау балалар мен жасөспірімдер театрының директоры, Б.С. Бахтыгереев – Ақмола облыстық орыс драма театрының директоры (Көкшетау қ.), А.Ж. Жаудыр – Қ. Қуанышбаев атындағы академиялық қазақ музыкалық драма театрының директоры (Нұрсұлтан қ.), Т.Қ. Есеналиев – Ғ. Мүсірепов атындағы академиялық жасөспірімдер мен балалар театр директорының (Алматы қ.) еңбектерін үлгіге аламыз. Басты нысанға айналған менеджерлерден сұхбат алынып, бүгінгі күнге дейінгі мақалалары, ой-тұжырымдары талқыланды.

Зерттеу нәтижесі. Бүгінгі таңда сахна өнерінің жаңа буындарын қалыптастыру – өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Қазақ театрының әлемдік театр көшіне ілесе алмауының себебі арт-менеджменттің жолға қойылмауы деп айта аламыз. Қазіргі заманғы отандық театр өзгеріп отырған әлеуметтік шындық жағдайында мәдени үрдістің дамуына ықпал ете алатын жаңа күштердің пайда болуын талап етеді. Сарапшылар ең алдымен өндірушілер институтын осы күштерге жатқызады. Перспективалық құбылыс ретінде өндіріс қызықты және маңызды зерттеу тақырыбына айналып отыр. Зерттеу нысанына алынған отандық театр менеджменті туралы баспасөз беттерінде бірер мақала жарық көргені болмаса, ғылыми тұрғыда арнайы қарастырылмаған.

Талқылануы. Бір қарағанда театр әлемі таңғажайып және асқақ болып көрінеді. Алайда репертуарлық театрдың жұмысы елеулі басқарушылық күш-жігерді талап етеді. Эстетикалық бағдарламаны жүзеге асыру, шығармашылық ұжымды басқару және қаржыландыру мәселелерімен айналысу сынды ерекше талаптар қояды. Британдық тарихшы және өнер теоретигі Эрнст Гомбрих: «өнерді қабылдай алу үшін мазмұн ерекшеліктеріне және жасырын «әуеніне» бойлап ене алатындай анық әрі ашық сана қажет. Ең алдымен, жалпылама және таптаурын үлгілермен толтырып тастамаған жөн», – дейді (Гомбрих, 2019: 36). Ғалымның бұл тұжырымымен келісе келе, осы ерекше нәзік өнер түрінде басқарушының да міндеттері орасан зор екенін айтқымыз келеді.

Өнер алғышарттары жайлы: «Art is a mirror in which a person sees him/herself as reflected in the environment, to say more exactly, sees his/her image in the worldview», – делінген (Маамиров, Халықов, Нұрпейіс, 2015: 201). Демек өнер адам бейнесі болса, оны басқарушы – заманауи театр менеджері талғампаз, сезімтал және білімді адам болуы керек. Оның бейімділігі мен білімі театрдың көркемдік ерекшелігін іздеуге, тануға және дамытуға мүмкіндік береді. Бұл адамнан бастамашы болуды талап етеді. Өнердегі жаңа басқару осындай қасиеттермен қамтамасыз етілмесе қаржылық және жарнамалық технологиялар ешқандай құндылыққа ие болмауы мүмкін. Бүгінгі қазақ театры да өз өркендеу жолында заман талабына сай, кәсіби менеджерлерді талап

етіп отыр. «Исходя из запросов общества появилась потребность в наличии профессиональных кадров, которые будут уметь и знать как выстраивать работу в сфере искусства с точки зрения коммерческой деятельности. Практика показывает, что не все выпускники, освоившие специальность «Арт-менеджмент» ведут трудовую деятельность в этой области», – деген (Кешубаева, 2022: 98). Бұдан «Арт-менеджмент» мамандығын бітірген түлектердің дені өз мамандықтарымен айналыспайдығын байқау қиын емес. Осыған қарамастан елімізде тәжірибе арқылы қалыптасып, театрды кәсіби басқарып келе жатқан мамандар да жоқ емес. ГИТИС – Ресей театр өнері институтының «Библиотека театрального продюсера» зерттеу жобасында И.А. Овчинников: «сегодня маркетинг – это не однозначный свод жестких правил и проверенных рецептов. Маркетинг – одна из немногих областей, где современному продюсеру пригодятся вкус и творческое мышление, потому что он требует нестандартных подходов. Существует три уровня маркетингологического подхода.

1. Внимательно изучить, как продвигают свои продукты ваши коллеги и конкуренты, выявить самые эффективные методы, повторить за ними.

2. Задуматься, как в вашем случае сделать эти методы коллег и конкурентов эффективнее, и добиться этого.

3. Придумать новые методы, которых нет у ваших коллег и конкурентов. И вот это самое интересное и самое эффективное: тот, кто запрыгивает на первый поезд, доедет гораздо быстрее, тем те, кто опоздает с посадкой», – деп талдау жасаған (Овчинников, 2020: 56).

Қазіргі Қазақстан театр ұйымдарына: репертуарлық театрлар, театр фестивальдері және тәуелсіз театр аландары кіреді. Қазақ театры құрылған күннен бастап, бірінші типті театр ұйымы әрқашан мемлекеттің қолдауымен өмір сүріп, қаржыландыруына тәуелді болып келеді. Репертуарлық театр экономикалық дамудың бірнеше кезеңдерін бастан өткеріп, әртүрлі сипат алады. Мемлекеттің қолдауынсыз театрды сәтті басқарудың бірен-саран мысалдары бар. И.А.Овчинников бөліскен алғашқы әдіс бойынша әріптестер мен бәсекелестер өз өнімдерін қалай жылжытатынын мұқият зерделеп, ең тиімді әдістерді анықтап, Қазақстандағы білікті басшылардың ұтымды жүйесін жіктейік.

2017-2022 жылдар аралығында Алматы Мемлекеттік қуыршақ театрын басқарып, оны жаңа қырынан таныта алған және сол еңбегі үшін «Сахнагер» Ұлттық театр сыйлығы бойынша «Үздік театр менеджері» атанған Т.Қ. Есеналиевтің жұмыс жасау тәсілі бүгінгі театр менеджерлеріне қойылып отырған талаптарға толығымен жауап береді. Ол біріншіден, қуыршақ театрының жазғы демалысқа бармай жұмыс жасауының тиімділігін іс жүзінде көрсетті. Өйткені, жазда Алматыға шеттен қонақтар келіп, балалар лагерьге келгенде баратын мәдени орындар ашық болуы керек. Театр – қызмет көрсету орталығы болып табылады. Сондықтан мереке-демалысқа қарамай, көрермен үшін жұмыс істеуге міндетті екенін көрсетті. Екіншіден, әр қызметкер өз жұмысына лайықты қаражат алуы тиіс екенін жұмыс барысында дәлелдеді. Актер бір күнде үш мәрте спектакльде ойнаса, сол секілді күніне үш мәрте гример грим жасап, бақылаушы көрермендерді күтіп алып, еден жуылатынын да қатаң ескерді.

Үшіншіден, ролі жоқ актерлерге мүмкіндік беруге, жұмыспен қамтамасыз етуге күш жұмсады. Олардың режиссер таңдауына ілікпеу себебін анықтады. Қуыршақ

театрында бір күнде бірнеше қойылым ойналатындықтан, әр спектакльге екінші құрам енгізіп, бос жүрген актерлердің санын азайтты.

Төртіншіден, қуыршақ театры әр наурызда арбатта, Alatau creative hub сынды орындарда өнер көрсету арқылы өз өнерлерін кеңінен насихаттап, жарнама-лап отырды. Т. Есеналиев жарнама жұмыстарына, оның сауаттылығына қатты көңіл бөлді. Соның игі нәтижесі өз жемісін беріп, биылғы жылы БАҚ жұмыстары бойынша Халықаралық театр сыншылары бірлестігінің «Сыншылар жүлдесін» алды. Бесіншіден, ол театрға білікті өнертанушы, театртанушы мамандарды жұмысқа алды. Спектакльдің кезекшілігіне театр сыншыларын қойды. Әр апта сайын қойылымдардың қалай ойналғаны туралы талдаулар жасалып отырды. Бұл спектакльдердің көркемдік сапасының жақсаруына игі әсерін тигізді. Театрдың барлық премьераларына театртанушыларды арнайы шақырып, сыни-пікірлерін тыңдауды жолға қойды. Театр директоры Т.Есеналиевтің менеджерлік қабілетінің мықтылығының арқасында қуыршақ театры алыс-жақын шетелдерге шығып, бірнеше мәрте Халықаралық театр фестивальдерінен жүлделі орындарды иеленіп қайтты.

Қазақстандағы бірқатар театрлар осындай нақты жоспарларымен, өз ерекшеліктерімен көзге түсіп жүр. Кәсіби арт-менеджерлердің жұмысын театр директорлары атқарып келеді. Тіпті, Халықаралық, Республикалық театр фестивальдерін ұйымдастыру және өткізу жұмыстарына да өз қолдарына ала бастады. Қ. Қуанышбаев атындағы академиялық қазақ музыкалық драма театрының директоры А.Ж. Жаудыр «елімізде өтіп жатқан фестивальдарды жүйелендіру. Байқаудың қазылар алқасын ең алдымен тек сыншылардан құрап, актер, режиссерлер құрметті қонақ ретінде қатысса дұрыс болар еді. Өйткені актер актерді, режиссер режиссерді сынағаны жөн емес. Көңілжықпастық, номинацияларды қатысушыларға бөліп беру, ұйымдастырып отырған облысқа бас жүлде беру, ережеде көзделмеген номинацияны аяқ астынан ойлап табу секілді көңілге қаяу түсіретін нәрселерден құтылсақ дейміз», – деп бұл мәселені өзінің «Халің қалай, театрым?!» мақаласында көтеріп кеткен болатын (Жаудыр, 2021). Шынымен де, театр фестивальдеріне театр сыншыларының қазылар алқасының мүшелігіне шақырылмауы, үлкен олқылықтарға жол беріп отыр. Бұл туралы театр сыншысы Б.Нұрпейіс: «Бүгінгі таңда қазақ театрының әлемдік мәдени кеңістікте бәсекелестік деңгейіне жету үшін әлі талай жұмыс істеу керектігін елімізде өтіп жатқан театр фестивальдері дәлелдеп отыр. Біз әлемдік театр кеңістігіне еркін шығу үшін міндетті түрде біріншіден: фестивальдің ұйымдастырушылық-менеджерлік негізін күшейтуді, екіншіден, фестиваль критерийін жасауға театртанушыларды қосуды, үшіншіден, фестивальге қатыстырылатын спектакльдерді іріктеуді кем дегенде бір жыл бұрын бастауды жолға алу керекпіз», – деп нақты жазған (Нұрпейіс, 2022). Отандық театрда осындай айтылып, жазылып жүрген, алайда сан жылдардан бері күрмеуі шешілмеген мәселелер көп. Солардың бірін еліміздегі алғашқы БТ – бизнес театрының негізін қалаушы әрі директоры Айгүл Сұлтанбекова: «театрдың дамуы - негізгі білімнен бастау алады. Қазіргі жағдайда өнерге қатысты оқу орындары (Т.Жүргенов атындағы ҚазҰӨА, Қазақ ұлттық өнер университеті), мәдениет және өнер мекемелері, Мәдениет және спорт министрлігі күш біріктіруіміз қажет. Сапалы мамандарды тәрбиелемей, біз өз бойымыздан жоғары секіре алмай-

мыз. Кәсіби шеберлік жолын сақтасақ, мамандықтың этикасы мен беделін сақтай аламыз», – деп мәселенің түпкі өзегін қозғады (Сұлтанбекова, 2022). Белгілі театртанушы А.О.Мұқан: «Біздің театр өнеріне сансыз, сапасыз шұбырған бакалаврлар емес, сахнада өзіндік із тастайтын талантты өнерпаздар керек. Оларға білім беру, тәрбиелеу, кәсіби біліктілігін көтеру, көрермен көзайымы болар қойылымдарымен танылуына жағдай жасау секілді ұзақ жолда үздіксіз баптайтын, шығармашылығын ұштайтын жан-жақты қамқорлық қажет-ақ» – деп айтқанындай, бізге кәсіби мамандар қажет (Мұқан, 2015: 218). Бұл да қанша жылдан бері көтеріліп, шешімін таппай келе жатқан мәселе екені сөзсіз. Десек те мәселенің бастауына кішкене болса назар аударсақ. Себебі, спектакль болмай тұрып, спектакль билеттерін өткізу жайлы әңгіме қозғай алмаймыз. Қазір айтылып, жазылып жүрген мәселелермен күресу арқылы, қазақ театр өнерінің келешегін жасауға мүмкіндік жасалар еді. Өз тарихымыз бен мәдениетімізге, көрермендерімізге сай дұрыс басқару жүйесіне, отандық үзік менеджерлер жұмысына назар аударуға тиіспіз.

Қорытынды. Қорытындылай келе, қазіргі заманғы мемлекеттік театрларды дамыту үшін кәсіби басқару жүйесін енгізу қажет. Театр қызметінің ерекшеліктеріне байланысты ортақ басқару әдістерін жаңарту керек. Театр әлеуетінің артуына мыналар әсер ете алады:

- театрларда нақты жобаларды қамтамасыз ету мақсатында жұмыс істей алатын кәсіби менеджерлердің болуы;

- театр қызметін жоспарлау - оның даму мақсаттарын, міндеттері мен оларды жүзеге асыру құралдарын жетілдіру;

- шығармашылық өнімді тиімді сату мақсатында алдын ала маркетингтік жұмысты жандандыру;

- шығармашылық ұйымдастыру жұмыстарын бекіту, қаржыландыру көздерін іздеу;

- спектакль жарнамасын жасауды күшейту, театрға көрермендер тарту.

Дәл қазіргі заманғы басқару тәсілдерінің көмегімен нарықтық экономика жағдайында қазақ театрының шығармашылық әлеуетін жақсартуға болады.

Қурманбай У.П.¹, Ескендіров Н.Р.²

Казахская национальная академия искусств им. Т. К. Жургенова,

Алматы, Казахстан.¹

Казахский национальный университет искусств, Нур-Султан, Казахстан.²

E-mail: ulzhan.kurmanbay@bk.ru, Naka_oner@mail.ru

Orcid ID: 0000-0002-9069-3968, 0000-0003-4303-8685

Нынешняя модель управления в казахском театре

Аннотация: В нынешние дни актуальность правильного менеджмента усиливается в каждом из видов искусства. В мировом искусствоведении менеджмент и маркетинг является важным и перспективным предметом для исследователей. В том числе и постоянно трансформирующиеся театральное искусство в соответствии с современной системой управления. В данной статье исследованы возможности использования общих методов управления театральным искусством. Было рассмотрено, что в отечественных театрах маркетинговая активность существовала давно и она развивалась вместе с появлением казахского театра. Непрерывно ведутся работы по развитию национальной драматургии,

улучшению репертуарной политики, повышению художественного уровня постановок и привлечению больше зрителей в театр. В статье было отмечено, что система управления развитием отечественного театра сложилась давно и продолжается до настоящего времени. Кроме того, мы провели сравнительный анализ позиций и эффективных методов управления менеджеров театральной сфере в соответствии с современными требованиями. Разобраны способы внедрение необходимых для развития современных государственных театров систем профессионального управления и обновления общих методов управления в зависимости от особенностей театральной деятельности. Выявлены причины трудности для казахских театров следовать современным мировым тенденциям из-за отсутствия профессиональных менеджеров, способных работать с конкретными проектами. Была выдвинута, что для эффективного планирования деятельности театра необходимо совершенствовать цели, задач, средств реализации его развития. В целях эффективной реализации творческого продукта проведен теоретический анализ. Работа театра не будет продвигаться результативно без непосредственного участия театральных менеджеров в вопросах предварительной маркетинговой работы, организации творческих работ, поиска источников финансирования, усиления создания рекламы спектаклей и привлечения зрителей в театр.

Ключевые слова: Театр, театральный менеджер, маркетинг, спектакль, система, специалист, анализ.

Kurmanbay U.P.¹, Eskendirov N.R.²

*T.K. Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts,
Almaty, Kazakhstan.¹*

Kazakh National University of Arts, Nur-Sultan, Kazakhstan.²

E-mail: ulzhan.kurmanbay@bk.ru, Naka_oner@mail.ru

Orcid ID: 0000-0002-9069-3968, 0000-0003-4303-8685

The current management model in the kazakh theater

Annotation: Nowadays, the relevance of proper management is enhanced in each of the art forms. In the world of art studies, management and marketing is an important and promising subject for researchers. Including the constantly transforming theatrical art in accordance with the modern management system. In this article, the possibilities of using general methods of management of theatrical art are investigated. It was considered that marketing activity existed in the domestic theater for a long time and it developed together with the development of the Kazakh theater. Currently, lots of works are being carried out constantly on the development of national dramaturgy, strengthening the repertoire policy, increasing the artistic level of plays and attracting the audience to the theater. In this article it was noted that the development of the domestic theater has already developed its own management system and it still continues to function. Also we have conducted a comparative analysis of the principles and effective methods of the Kazakh Theater managers in accordance with modern requirements. The ways of introducing the necessary professional management systems for the growth of modern state theaters and the possibilities of updating general management methods depending on the characteristics of theatrical activity are discussed. The reasons of difficulties for Kazakh theaters to follow modern world trends due to the lack of professional managers who are capable to work with specific projects are revealed. It was clarified that for effective planning of the theater's activities it is necessary to improve the goals, objectives, and means of implementing its development. In order to effectively implement the creative product, a theoretical analysis was carried out. The work of the theater will not be effective without the participation of theater managers in matters of preliminary marketing, organization of creative works, search for sources of financing, strengthening advertisement of performances and attracting new viewers.

Keywords: theater, theater manager, marketing, performance, system, specialist, analysis.

Информация об авторах:

Курманбай Улжан Пердебековна, магистрант Казахской национальной академии искусств имени Т.Жургуенова, факультет «Искусствоведение», 2-курс. Алматы, Казахстан. E-mail: ulzhan.kurmanbay@bk.ru, Orcid ID: 0000-0002-9069-3968

Ескендилов Нартай Рамазиевич, PhD доктор, доцент Казахского национального университета искусств, Нур-Султан, Казахстан. E-mail: Naka_oner@mail.ru, Orcid ID: 0000-0003-4303-8685

Әдебиеттер:

- Гомбрих Э. Өнер тарихы. – Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2019. – 680 б. ISBN 978-601-7943-33-2
- Жаудыр А.Ж. Халің қалай, театрым?! URL: <https://egemen.kz/article/295834-khalinh-qalay-teatrym!>
- Имае Ә., Қалибаева А. Мәдениет менеджменті Қазақстан өнерінің жетістіктері призмасы арқылы. // Орталық Азия өнертану журналы – №7 (4). – 2021. – 104-122 б. URL: <https://doi.org/10.47940/cajas.v6i4.492>
- Кабдиева С.Д. Теарт-Көкше фестивалі және оның қозғалыс траекториясы // «Қазіргі сахналық және экрандық өнердегі ұлттық құндылықтардың трансформациялануы» халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Алматы: Print Express баспасы, 2021. – 85-95 б. ISBN 978-601-265-397-7
- Кешубаева Е.Д. Заманауи арт-менеджмент жағдайындағы классикалық музыка: мәселелері мен болашағы // Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған «Креативті кеңістіктегі жастардың шығармашылық бірлестіктері: стратегиялар, білім беру ортасы, іске асыру тетіктері» халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы. Алматы: Т.Қ.Жүргенов атындағы ҚазҰӨА, 2022 – 85-95 б.
- Князьева А.Е., Овчинников И.А., Апфельбаум С.М., Симур зи на Е.Н., Фокин А.И. Спектакль маркетингі: жарнама және жылжыту, билеттер сату, премьераны ұйымдастыру. («Театр продюсерінің кітапханасы» сериясынан). – М.: Ресей театр өнері институты – ГИТИС, 2020. – 192 б. ISBN 978-5-91328-274-3
- Құрманбай Ұ.П. жеке мұрағатынан. Сұлтанбекова А. мен Құрманбай Ұ.П. сұхбаты.
- Левшина Е.А. Ғасырлар тоғысындағы театр ісінің шежіресі. 1975-2005. – Санкт-Петербург: «Балтық маусымдары», 2008. – 464 б. ISBN 978-5-903368-17-4
- Мұқан А.О. Театр туралы толғамдар. Зерттеулер және мақалалар – Алматы: ҚР БҒМ ҒК «Ғылым ордасы» РМК баспасы, 2015. – 358 б. - ISBN 978-601-23-061-1
- Мамиров А., Халықов Қ., Нұрпейіс Б. Тәуелсіздік кезеңіндегі қазақ театрларының этникалық-мәдени даму аспектілері: Адам тұрмысының мәселелері // Фольклор (Эстония). № 62 – 2015. - 201-224 б. <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57015618500>
- Нұрпейіс Б.К. «Сын - шын болсын!» URL: <http://madeniportal.kz/article/6951>

Литература:

- Гомбрих Э. История искусства. – Алматы: Национальное бюро переводов, 2019. – 680 с. ISBN 978-601-7943-33-2
- Жаудыр А.Ж. Как дела, мой театр?! URL: <https://egemen.kz/article/295834-khalinh-qalay-teatrym!>
- Имае А., Қалибаева А. Менеджмент культуры сквозь призму достижений Казахстанского искусства. // Центрально-азиатский журнал искусствоведения – №7 (4). – 2021. – С. 104-122.
- Кабдиева С.Д. Фестиваль Теарт-Көкше и траектория его движения // Материалы международной научно-теоретической конференции «Трансформация национальных ценностей в современном сценическом и экранном искусстве». – Алматы: Издательство «Принт Экспресс», 2021. – С.85-95. ISBN 978-601-265-397-7
- Кешубаева Е.Д. Классическая музыка в условиях современного арт-менеджмента: проблемы и перспективы // «Молодежные творческие объединения в креативном пространстве: стратегии, образовательная среда, механизмы реализации», сборник материалов международной научно-практической конференции, посвященной 30-летию Независимости Республики Казахстан. – Алматы: КазНАИ имени Т.К. Жургенова, 2022. – С.85-95
- Князьева А.Е., Овчинников И.А., Апфельбаум С.М., Симур зи на Е.Н., Фокин А.И. Маркетинг спектакля: реклама и продвижение, продажа билетов, организация премьеры. (Серия «Библиотека театрального продюсера»). – М.: Российский институт театрального искусства – ГИТИС, 2020. – 192 с. ISBN 978-5-91328-274-3
- Из личного архива Курманбай У.П. Султанбекова А. и Курманбай У.П. интервью.
- Левшина Е.А. Летопись театрального дела рубежа веков. 1975-2005. – Санкт-Петербург: «Балтийские сезоны», 2008. – 464 с. ISBN 978-5-903368-17-4
- Мамиров А., Халықов Қ., Нұрпейіс Б. Этнические и культурные аспекты в развитии Казахских театров в период независимости: Проблемы человеческого существования. // Фольклор (Эстония). № 62 – 2015. – 201-224 с. <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57015618500>

Муқан А.О. Мысли о театре. Исследования и статьи – Алматы: Изд-во РГП «Ғылым ордасы» ҚН МОН РК, 2015. – 358 с. – ISBN 978-601-23-061-1

Нурпеис Б.К. Пусть критика будет правдой! URL: <http://madeniportal.kz/article/6951> .

References:

Gombrich E. (2019) History of Art. - Almaty: National Translation Bureau - 680 p. - ISBN 978-601-7943-33-2 (in Kaz)

Zhaudyr A.J. (2021). How are you, my theater ?! URL: <https://egemen.kz/article/295834-khalinh-qalay-teatrym!> (in Kaz)

Imayo A., Kalibayeva A. (2021) Culture management through prism achievements of Kazakhstan art // Central Asian Journal of art Studies – No.7 (4). – 2021. – P. 104-122. (in Eng.)

Kabdieva S.D. (2021). Festival Teart-Kokshe and the trajectory of its movement // Materials of the international scientific-theoretical conference «Transformation of national values in modern stage and screen art.» - Almaty: Print Express Publishing House - P.85-95 - ISBN 978-601-265-397-7 (in Russ)

Keshubaeva E.D. Classical music in the conditions of modern art management: problems and perspectives // Proceedings of the International Academic–Practical Conference «Youth Creative Associations in the Creative Space: Strategies, Educational Environment, Implementation Mechanisms» dedicated to the 30th Anniversary of the Independence of the Republic of Kazakhstan, Almaty: KazNAI named after T.K. Zhurgenova - P.85-95 (in Russ)

Kniyazeva A.E., Ovchinnikov I.A., Apfelbaum S.M., Simurzina E.N., Fokin A.И. (2020). Marketing performances: advertising and promotion, ticket sales, organization of premieres. (Series «Theatrical producer's library») - М.: Russian Institute of Theater Arts – GITIS - 192 p. - ISBN 978-5-91328-274-3 (in Russ)

Kurmanbay U.P. from the personal archive. Sultanbekova A. and Kurmanbay U.P. interview. (in Kaz, Russ)

Levshina E.A. (2008) Chronicle of theatrical affairs of the turn of the century. 1975-2005. - St. Petersburg: «Baltic Seasons». - 464 p. - ISBN 978-5-903368-17-4 (in Russ)

Mayemirov A., Khalykov K., Nurpeis B. (2015) Ethnic and cultural aspects in the development of Kazakh theatres during the independence period: The problems of human existence // Folklore (Estonia). – No.62 – P. 201-224 (in Eng.) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57015618500>

Mukan A.O. (2015). Thoughts about the theater. Research and articles - Almaty: Publishing House of RSE «Gylym Ordasy» of the SC MES RK. – 358 p. - ISBN 978-601-23-061-1 (in kaz)

Nurpeis B.K. (2022). Let the criticism be true! URL: <http://madeniportal.kz/article/6951> . (in Kaz)

Журнал 24.03.2005 жылы
Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитетінде тіркелген.
Бұқаралық ақпарат құралын есепке қою туралы куәлік N 5844-Ж.

Журнал зарегистрирован 24.03.2005 года
в Комитете информации и архива Министерства культуры,
информации и спорта Республики Казахстан.
Свидетельство №5844-Ж по регистрации средства массовой информации

The journal was registered on March 24, 2005
in the Information and Archives Committee of the Ministry of Culture,
Information and Sports of the Republic of Kazakhstan.
Certificate No. 5844-Ж for registration of mass media

Дизайн және беттеу: **Ж. Рахметова**

Басуға 23.06.2022 ж. қол қойылды.
Көлемі 70x100¹/₆. Офсеттік басылым.
19,81 баспа табақ. Таралымы 500 дана.